

СКОРОТЕЧА.

(*Courier.*)

Число 2.

Четвртакъ 7. Јануара 1843.

Год. II

С Р Б К И Н Ъ И.

(одъ П. Марковића)

У обали мирисавогъ цвѣта
Твојој ноћи, славуевогъ света;
Чарно око видимъ т' драга!
Штоли вреди товаръ блага!

И у дальномъ света краю туђемъ,
Кадъ немоћанъ у чунъ судбе уђемъ!
Могул' гласа да укнемъ?
Тебе душо да не викнемъ?!

И кадъ луце обасяю зраци
Што любовногъ састанка су знаци!
Видъ лети ми светой страни,
Где Србъ србску ћерку храни.—

Сва кадъ моба одмарае саномъ
Јасе драга грли са драганомъ!
Онда мов мысли лету
Зеленъ вѣнацъ да ти сплету!—

О и кадъ ме сакрје земљица,
Изъ међу пра ће никнути травица!
Та ће навѣкъ шапутати,
Тебе душо споминати!

у Еперѣшу 14 Дек.

СВАКОМЪ СВОЕ!

Дописъ изъ Пеште. У среди
Унгарске стое два садружена града —
Пешта и Будимъ, — кои у новіе доба

свию очи изъ више призренія на себе при-
влаче. И не безъ узрока. Промене, које се
у последњимъ десетку текућегъ столѣтја
како у Унгарској воопште, тако у овимъ
градовима посебице догодише, тако су
знамените и пазеља достојне, да съ пра-
вомъ заслужую позорностъ оу, која имъ
одъ читавога изображенога света у талъ
спада. У колико су важније ове промене,
које су садъ само у развјаю, и које ће се
текъ одико рађати, познато ће бити сва-
комъ ономъ, кои ѿ са станѣмъ Унгарске и
внутренњимъ отношењима и површино само
уознагъ! — Я дуже времена бавѣћи се у
исты градови, — будући ми околности
по другимъ крајима Унгарске пролази ми
се не допустише, — искрено ћу испове-
дити оно, што самъ моимъ очима видіо.
— Простодушно, како мыслимъ, тако
све на артию стављамъ, безъ свакогъ пред-
разсудка и ватре! Србъ мыслимъ, да
како годъ што су два ова града у поли-
тичномъ смыслу глава и среда одъ Ун-
гарске, тако и у моралномъ обзыру сре-
доточіе мыслей, и саборъ миѣнія!!

Свакомъ, кои се и мимогредъ над-
гледа, и неотице падну у очи три разна
елемента — Германизамъ, Маѣаризамъ и
Славизамъ, кои сва три ѿдной цѣли теже,
а средства противна имаю. Чимъ ѿданъ
миро и са свомъ пристойношћу напредуе
другій са викомъ и крикомъ, на слѣдства
мало пазећ', по свомъ путу ступа: и све,
што му на томъ прети, обара. Бдѣль
начињено на чврстомъ темелю зданіе

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

брани и подуцире, да га одъ грезне буре, кою црни облаци предсказую, сачува, другій съ исполнскимъ корацима оно достићи канч, што в крозь векове пре- небрегнуто. И тако се врти коло одъ времена са своимъ променама, свакий данъ намъ плодове таковы тежени доноси. А куда ће то теранѣ и наипосле доспети? Оставимо одговоръ овогъ питаня времену, будућность ће намъ га најболѣ разрешити! Садъ на предузетый посао.

Удалѣнъ одъ свакога обширногъ описиваня значая овы элемента, само љу оне виѣшне черте описати, ков се у явномъ животу показую. Дакле о Германизму неколико само речѣй. Овай знамениту страну сачинява и съ веројатношћу, да кажемъ, претеже. Немачкій языкъ, кудъ се окренешъ, чувшъ. Онъ влада посве у трговини, сви су у њѣму поданици вешти, и съ њимъ се служи јоштъ она страна човечества, кою красну називамо. Немацъ како свуда, тако и овде, ћути па ради, напредъ иде, безъ да се обазире. Свой языкъ као драгоценость одъ Бога дану сматра, нити се другимъ и коимъ служи. Немацъ народность свою любви, цени, брани, нѣой до капи крви привержень остав. Међутимъ *ou'la regula sine exceptione* — у новѣ доба нашло се Немаца, кои одъ свов браће одцепивши се, другимъ се придружице. Изъ кои узрока? Изъ собствены приватны користѣй. Немацъ в као што в общте познато радень и послень, и редко кадъ одъ свога посла одустае, да се одмара. Текъ што се зора указивати почне, већъ онъ са свомъ својомъ дружиномъ иде на посао, да што заслужи. Ал' му зато и обилне плодове доноси, вртъ у болѣмъ одъ други сонародника и сограђана свои стано живи. Ако ништа друго радити не може, то се онда Богу моли. Тако кадъ се прошасте године за развеселенѣ месеца Мая у оближнѣмъ Будима брду бави, опа-

зимъ читаву гомилу Немаца, гди съ на-товаренымъ леѣма преко брда иду, и на гласъ се матери Б. моле. Ово о њима не-ка буде доста речено.

(коначъ слѣдуе)

ИЗЛЕЧЕНЪ БОЛНИКЪ.

или Лекъ за Дебеле.

изъ Хебла

одъ Днм. Поповића.

Богати люди често подлеже такима болестима, о којима сиромачовекъ ништа не зна. Ове болести богати людѣй по већој части долазе одъ врло комотногъ живота, одъ пуны чинѣи чаша, као и одъ меканы столица, и свилены постеля. Тако се преповеда, да в быо у Амстердаму (главна варошъ државе Холандске) некакавъ Никола, кои в цело пре подне и то свакий данъ на својој меканој столицѣ преседѣо, пушећи и зевајући, а у подне ручао бы као какавъ утруѣный жегеоцъ. Цело после подне во в ипио богатый Никола часть штогодъ ладно, часть опеть штогодъ топло само изъ обичая, безъ да в гладанъ быо. И овако в кодъ њѣга свакий данъ траяло тако, да се ни в могло определѣно казати, кадъ престае ручакъ, кадъ ли настае вечера. По вечерѣ лего бы у креветъ сасвимъ уморанъ, као да в целога дана каменье преврѣао, или дрва цепао.

Овако живећи постане Никола дебео. Анетитъ и санъ оставе га. Дуго време нити в быо болестанъ нити здравъ. Онъ бы често говорио, да има 365 болести; дакле свакий данъ другу. Сви лекари, кои су у Амстердаму живели, морали су га лечити. Онъ в по полъ ведра микстура попио, небровны праова прогутао, а пиуле в употреблявао тако велике, као голубѣ яе. Збогъ тога прозову га као у шали „Двоножна Апатека.“ Сви ови лекови ништа му не помогну,

еръ ни е тео покрай нѣи да се влада, као што су му лекари саветовали. У овомъ свомъ незгодномъ! положаю често се явно тужно говорећи: Чуда люди! не ђеду лекари да ме излече за готове новце. Зашто самъ дакле я богатъ човекъ, кадъ морамъ живети као едно псето. Наши лекари чимъ отворе уста, а они одма „ово шкоди, то ни е добро, оно е опасно, овогъ се треба чувати“, те тако нити смемъ по вољи навести се, нити поштено напити.

Найпосле прочуе Никола за некогъ лекара, кои е на 30 штација одъ нѣга живео, да е у леченю особито вештъ, тако да чимъ болногъ управо погледи, одма овај оздрави. Шта више и то се о овомъ лекару разгласило было, да смрът беге оданде, где се онъ! укаже. Къ овоме лекару добѣ Никола особито поверење, и напише му писмо, у комъ е све своє неволѣ разговетно изложио.

Лекаръ прочитавши писмо увиди, да Николи не треба медицине, него умелности, и телесногъ мицаня; зато му одговори на писмо овако: „Добрий Приятелю! Ваше е станѣ рѣаво, него опетъ зато можете се помоћи, само ако ме послушате. Вы имате у утробѣ едно опасно животно, коє има седамъ уста, и назива се „брилата змѣя“ (Windwurm). Са овомъ морамъ я самъ беседити, и зато морате вы къ мени доћи. Али пре свега то вамъ имаъ обзнанити, да не смете возећи се или яшећи къ мени доћи, него управо пешке; еръ другачѣе ђете погрести животно, коє ђе вамъ прева изгристи. Друго не смете више всти него само двапутъ на данъ по пунъ таньиръ зеля, као што е купусъ, кель, мръва (жута репа), спанаѣтъ и т. д; покрай тогана подне по одну малу кобасицу, а у вече по едно ровито яє. Изъ ютра можете узети мало говеѢе чорбе. Ако вы одъ овога више уздете, то да знате, да ђе вамъ та ваша опасна змѣя све веѢа и веѢа быти,

тако да ђе васъ найпосле удавити. Ово е мой саветъ, и ако га не послушате, уверени будите, да дойдѣтегъ пролеѢа не ђете чути кукавице. Чините дакле, шта обѢете.“

Кадъ ово Никола прочита одма следеѢегъ дана запне штоно веле опанке, те пешке као што е лекаръ заповедіо. Првогъ дана ишо е тако полако, да му е мого пужъ скоро преднячити. ТреѢегъ и четвртогъ дана учини му се, као да птице донде нигда тако весело певале ни су, а росно цвеѢе по полю постане му прѣятнѣв него досада, шта више и сами люди; коє е сретао, и кои су му дояко несносни были, изгледали су му любавни и прѣятельски. И онъ самъ што е више пешачіо, све е лакшій и угледнѣи бывао. На кадъ е осамнайстогъ дана у Докторову варошь дошо, и следеѢегъ дана устао, тако се добро осеѢао, да се лотіо, што му управо садъ ништа не фали, кадъ треба предъ доктора |изиѢи.

Кадъ доѢе кодъ доктора, а овај га узме за руку, и рекне: Садъ ми іоштъ еданпутъ изъ основа све кажите, шта вамъ фали? На то Никола одговори: Господине доктору, мени зесада фала Богу ништа не фали и да самъ коіомъ среѢомъ свагда само овако као садъ здравъ, заисга нигда се никомъ потужіо не бы. То сте добро учинили, настави докторъ, што сте ме послушали. ЛетеѢе змѣе нема више у вама. Но будѣи да се іоштъ неке опасности у вама наоде, зато морате и натрагъ пешке; а кадъ куѢи доѢете, а вы свакій данъ и то прилѢжно тестеришите дрва, явно или тайно као што вамъ се допада, и немойте пре всти, докъ васъ на то гладъ не опомене. На овај текъ начинъ можете дубоку старость у повольномъ здравлю дочекати. При овымъ речма насмеші се докторъ. Вы сте Господине, прева ти Никола, сасвимъ особитый вештакъ, и я Васъ у свему разумемъ. На то се

поврати своіой кући такођеръ пешке, и владајући се као што в докторъ препоручіо поживи 87 година, 4 месеца, и 10 дана. За знакъ свое благодарности сваке нове године слао в Никола доктору 20 дуката на даръ.

Д О П И С Ъ.

(Писмо Издавателю П. Б. Скороте-че.) Превелика любовь Ваша спрема рода србскогъ, изъ кое сте се у то благополучно станѣ поставили, да многоважнимъ и нужнымъ просвѣщенія общегъ предметыма путь и полѣ читаюћемъ нашемъ свѣту отворите, и книжество народнѣ на већій совершенства степенъ, на комъ се благополучіе цѣлогъ народа оснива, подигнете, твердо насъ, кои се покорно молити усуђуемо, обиадеждава, да ћете и насъ у Сегединскомъ Луцеуму у ницетномъ станію налазеће се младе Срблѣ, кои у материѣмъ своемъ языку и цѣлой народной писмености изобразити се желећи, малу книжницу обдржаваю, коима благо рода своего на срду лежи, и кои у будуће плодове свои трудова достойно на жертвеникѣ народнѣгъ книжества принети желе, многоважнимъ Вашимъ Листомъ одарити благоизволити. *) А мы ћемо изъ признателности наше общелюбимый Листъ Вашъ по могућству писменымъ нашимъ прилозима подпомагати, и свакомъ даномъ приликомъ цѣломъ роду нашемъ ревностно препоручивати, да и онъ материальнымъ своимъ жертвама милогъ намъ Скоротецу, у свако време подпомагати не пропусти.

У прочемъ родолюбивомъ Вашемъ благоволенію препоручуюћи се, съ najveћимъ высокопочитаніемъ есмо

Вашегъ Благородія
У Сегедину 1-огъ дана
Божића 1842.

искрени почитатели
У Сегединскомъ Луцеуму
учећи се Срблѣ.

*) Родолюбивой, и у свачемъ, што бы се на благо србскогъ рода клонило, отличной Младежи Сегединской радо и срдечно покланяемо наше Листове, желећи їой, да бы се съ нашимъ Листовима ползовала, и родолюбивый жаръ, кои їой груди греет, на утѣху своего рода одъ дана на данъ све већма неговала.

Издаватель.

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

(Мнѣніе Амѣриканаца о Немачкой) Немачка е у послѣднѣмъ столѣтію выше негъ икоя друга земля вниманіе изображеногъ свѣта на себе обратила. Художества и науке одъ сваке струке тамо су безпримѣрну высину достигле. Мужевн великогъ духа съ онымъ истымъ неуспшымъ трудомъ на книжевне се предмете предаю, съ комъ се у Англеской и Америки съ политикомъ баве. Зданіе немачке литературе има ширый и дубльїй темень (basis), негъ икоя другогъ народа зданіе старогъ и новіегъ времена. Немачкїй е языкъ са свію вѣкова благомъ украшенъ. На свакой видъ (Form) човечіегъ мышлѣнїа, и свакой створъ човечіегъ Генія многостручный се овогъ чудногъ народа духъ разпростро. Древность в изъ столѣтне лаге на свѣтлость дошла и съ najveћомъ и невзпримомъ ученошћу разтожавана. Стихотворци и художници данашнѣ Немачке съ такогъ мѣста долазе, съ кога се сва преѣшность прегледати може. Они су сильнымъ споменїцима обколѣни, кои бїїе многобройны генерация показую, кои животъ и дѣла, лѣтописе човеческогъ рода сачинаваю.

(Грчки дневници) У Грчкой садъ има двадесетъ повремены Листова у народномъ грчкомъ языку, одъ кои су седамъ политични, а остали баве се книжествомъ, уметношћу и наукомъ. Треба знати, да Грчка има манѣ поданика, него Хорватска или Сербїа, и да е одъ неколико година у духовный саюзъ съ изображеныма народима Евроне ступила. Ево браћо, да се све може, кадъ се само оће.

Индїйци никадъ не туку свое кћери нити псую. Nавећа имъ е каштига та, да їй съ водомъ попрскак. „Ты не ћешъ выше кћерь имати“ рече кћи своіой матери — кадъ ю она казнила, — остави е и обеси се. Нека мати, коя непристойношћу свое кћери яко ожалосчена бїаше, и сузе проливаше, на пытањъ свое кћери зашто плаче, одговори: „Ты ми не служишь на честь“ и ово кћерь одма поправи.

НОШИВО

(съ образомъ ч. 1.)

Издаватель Димитрій Іовановићъ. (Bastei Gasse Nr. 349)

У ПЕШТИ словима Бай словымъ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS